

LITERATURA STRAINA

JEROME K. JEROME

Omul care nu crede în noroc

S'a urcat la Ipswich cu șapte jurnale săptămânale diferite sub braț. Am băgat de seamă că fiecare din ele asigură pe cel care le are în față de pagubelor provocate de accidente de cale ferată. Și-a așezat bagajul pe rețeaua de deasupra; și-a scos pălăria și a lăsat-o alături pe bancă, și-a șters capul chel cu o batistă roșie de mătăasă, și apoi s'a pus pe lucru să-și scrie cu sârguință numele și adresa pe fiecare din cele șapte jurnale. Sădeam în fața lui și citeam *Punch*¹⁾. Când călătoreștii iau cu mine totdeauna umorul vechi; găsesc că liniștește nervii.

Când trecu peste macaz la Manningtree, trenul se zgudu-i și o potcoavă, pe care o așezase cu grijă în rețeaua de deasupra lui, lunecă prin ochiuri, căzându-i în cap cu un clinchet muzical.

Nu părea nici surprins, nici necăjit. După ce astupă rana cu batista, se plecă și ridică potcoava, o privi — cred — cu o expresie de mustrare, și îi dădu drumul încet prin ferăstră afară.

— Te-a lovit? îl ispiti.

Era o întrebare prostescă. Mi-am dat seama în momentul când am rostit-o. Obiectul trebuie să fi căntărit cel puțin trei punzi²⁾; era o potcoavă neobișnuit de mare și grea. Cucuiul din capul lui se umfla sub ochii mei. Numai un idiot n'ar fi văzut că-l lovise. Mă așteptam la un răspuns bărbătos. Dacă aș fi fost în locul lui, așa aș fi făcut.

Dar el părea că privește întrebarea ca o manifestare de simpatie, naturală și binevoitoare.

— M'a lovit puțin, răspuse el.

— Ce voiai să faci cu dânsa? am întrebat eu.

Era desprecizată și un om nu se poate folosi de ea în călătorie.

— Stătea în cale chiar lângă gară, — lămurii el., Am străns-o pentru noroc.

Pături din nou batista, așa ca să aducă o suprafață mai rece în contact cu umflătura, pe când eu murmuram ceva simpatic asupra căilor nepăstrare ale Providenței.

— Uite, — zise el, — am avut mult noroc în viața mea, dar n'a eșit niciodată bine.

„M'am născut într-o Miercuri. Cum cred că știți, este cea mai norocoasă zi în care se poate naște un om. Mama era văduvă, și nici o rudă n'a vrut să facă ceva pentru mine. Spuneau că a ajuta un băiat născut într-o Miercuri ar fi cași cum ar turna apă în fantană; iar unchiu-meu, când a murit, a lăsat lui frate-meu Sam până la ultimul ban din averea lui, ca o slabă mângâiere pentru că se născuse într-o Vineri. Tot ce-am căpătat vreodată eu, au fost numai sfaturi asupra datoriilor și răspunderilor pe care le incumbă băgăția — când vine; și rugăminți să nu las în părăsire pe aceia care vor apela la mine când voi ajunge om bogat.”

Se oprîcă din vorbă și puse în buzunarul dela piept al hainei, diferitele lui hărți de asigurare.

— Pe urmă — continuă el — sunt pisicile negre; se spune că-s cu noroc. Totuși n'a fost niciodată o pisică mai neagră ca cea care s'a luat după mine în apartamentul din strada Bolsover, chiar în prima zi când l-am închiriat.

— Nu ți-a adus noroc? am întrebat eu, văzând că se oprise.

Privirea ochilor i se pierdu în depărtări.

— Uite, sigur, depinde, — răspuse el visător, — poate nu ne-am potrivit niciodată unul cu altul; poți să privești chestia așa. Mi-a plăcut totuși să încerc.

Privea fîntă afară pe ferăstră, și un timp n'am îndrăznit să mă amestec în amintirile lui vădit dureroase.

— Ce s'a întâmplat atunci? întrebai cu toate acestea, în cele din urmă.

El se deșteptă din visare.

— O, zise, nimic extraordinar. Ea a trebuit să plece din Londra pentru o vreme, și mi-a lăsat canarul ei răsfățat să am grijă de el cât va lipsi.

— Dar n'a fost vina dumitale, insistai eu.

— Nu, poate nu, — incuviință el; — dar s'a produs o căceală de care alții s'au grăbit să se folosească.

I-am dăruit și pisica... adăugă, mai mult pentru sine, decât către mine.”

Sădeam și fumam în tăcere. Simțeam că mângâierile unui străin ar fi sunat fals.

— Și căi bălții sunt cu noroc, — observă el, scu- turându-și cenusă din pipă de cerceveaua ferestrei. „Am avut unul odată.”

— Care te-a făcut să câștigi, îl ispiti eu.

— M'a făcut să pierd cel mai bun post pe care l-am avut vreodată în viață, fu răspunsul. Directorul m'a menținut mult mai mult decât aveam dreptul să mă aștept; dar nu poate fi ținut în slujbă un om care este beat *intotdeauna*. Aceasta scotea nume rău casei.

— Scoate, aprobai eu.

— Uite, urmă el, niciodată n'am ținut la băutura. Pentru alții, beția n'ar fi avut mare importanță, dar pe mine primul pahar era de ajuns ca să mă turtescă. N'am fost niciodată obișnuit cu ea.

— Dar cum ai luat-o? stăruii eu. — Nu cumva calul te-a făcut să bei?

— Da, asta a fost, — lămurii el, continuând să-și frece gâlcă lui ce ajunseser acum cam de mărimea unui ou; — animalul aparținuse unui dom care lucra cu vin și spirtoase, și care era obișnuit să viziteze — pentru afaceri — aproape toate localurile pe lângă care trecea. Rezultatul a fost că n'ai fi putut Doamne fereste să faci pe călăul acela să treacă peste un local; — și în cele din urmă n'am mai putut nici eu. Zărea crâșma dela un șterf de milă și se îndrepta direct spre ușă. M'am luptat cu el la început. Dar lumea se aduna în jur și făcea rămasăguri pe capul nostru. Cred că poate Pași fi strunit totuși, dacă n'ar fi fost un agent pentru combaterea alcoolismului, care într-o zi a oprit și a mustrat gloata, de pe cealaltă parte a străzii. Mie mi-a zis Pilgrim iar pe călău l-a făcut Polion, ori cam așa ceva; și a urlat înainte că trebuia să mă lupt pentru o coroană cerească. După aceasta, golani împrejuru mi-au zis „Polly și Pilgrim care se bat pentru coroană.” Asta m'a pus în ambigie și la prima casă la care s'a oprit m'am dat jos și am spus să-mi dea două sprîțuri. Așa s'a început. Mi-au trebuit ani întregi ca să mă dezbră de obicei.

Dar, urmă el, a fost în zadar. Nu-mi venisem în fire

nici de două săptămâni, când patronul meu mi-a dat o găscă în greutate de optzeci punzi ca dar de Crăciun.

— Uite, asta nu ți-a putut face vre-un rău, observai eu. — Era cu noroc.

— Așa mi-au spus și ceilalți ampoliați, răspuse el; — se știa că onorabilul bătrân nu dăduse nimic până atunci în viața lui. „Te are în ochi bunii — spuneau ei, — ești un pârilit cu noroc.”

Ofiță trist. Am simțit că aici urma o poveste.

— Ce-ai făcut cu ea? întrebai.

— Asta a fost buclucul, vorba ei. Nu știam ce să fac cu ea. Mi-a dat-o la ceasul zece în ajunul Crăciunului, tocmai când ne despărțeam. „Frații Tidling” mi-au trimis o găscă, Biggles, imi spuse el pe când îi țineam paltonul. — Foarte frumos din partea lor, dar eu n'am ce face cu ea; poți s'o iei!” Firește, l-am mulțumit, și-am fost foarte recunoscător. El mi-a uret sărbătorii vesele și s'a dus. Am legat darul în hărție de băcanie și l'am luat sub braț. Era o pasăre frumoasă, dar grea.

Pentru tot ce se întâmplase, și fiind Crăciunul, m'am gândit să mă cinstesc cu o sticlă de bere. Am intrat într-un local mic și liniștit în colț la Lane și am pus găscă pe tejgheta.

— E mare, zise crășmarul — ai să faci mâine o friptură bună din ea.

Vorbele lui mă puseră pe gânduri, și pentru întâia oară mi-a trecut prin minte că n'aveam nevoie de pasăre, că nu-mi era de nici un folos. Eu mă duceam să-mi petrec sărbătorile cu rudele tinere mele prietene în Kent.

— Era tânără prietenă cu canarul? întrebai eu.

— Nu, răspuse el, era înaintea aceleia. Găscă despre care-ți vorbesc m'a făcut s'o pierd pe aceasta. Ai ei, erau mari fermieri; ar fi fost absurd să le duc o găscă. Și nu cunoșteam pe nimeni cui s'o dau în Londra, așa că atunci când crășmarul a mai venit c'un rând, l-am întrebat dacă n'ar vrea s'o cumpere. I-am spus că poate s'o ia ieftin.

— N'am nevoie, răspuse el. Am luat deja trei. Poate unul din acești domni dorește să facă un dar.

Crășmarul se întoarse către doi indivizi care se așezau și beau rachiu de ienuper. Mi s'a părut că nu aveau nici cu ce să plătească un puț de găină. Totuși cel mai jerpelit dintre ei spuse că vrea s'o vadă și am desfăcut pachetul. El chinuia găscă în tot felul și mă privea cruciș și cu cum s'ar fi întrebat de unde o am; iar la sfârșit turnă peste ea o jumătate de pahar de rachiu cu apă. Apoi imi dădu doi șilingi³⁾ jumătate pe ea. Mi-a făcut așa de rău, că am luat hărția galbenă și sfora într-o mână și găscă în cealaltă, și am ieșit afară fără să spun un cuvânt.

Am dus-o așa o bucată, pentru că eram așătat și nu-mi păsa cum o duceam; dar fiindu-mi frig, am început să mă gândesc că păream de caraghioz. Unul sau doi băieți observară desigur acea lucră. M'am oprit sub un felinar și am încercat s'o leg din nou. Mai aveam cu mine un sac și o umbrelă, și primul lucru pe care l-am făcut am lăsat găscă în canal, — ceia care de așteptat să fac când încercam să mănânc patru articole deosebite și trei țarzi de sfora numai cu două mâini. Am încercat un litru de noroiu cu găscă, și am luat cea mai mare parte din el pe mâini și pe haine și o cantitate considerabilă pe hărția cea galbenă; și atunci începu să ploie.

Am ghemuit toate sub braț și m'am îndreptat spre cea mai apropiată bodegă unde voiam să cer încă o bucată de sfora și să fac un lucru mai bun cu ea.

În bar era îmbulzeală. M'am înghesuit până la tejgheta și am svârșit găscă jos, în fața mea. Oamenii dimprejur se oprîră din vorbă și începură să privească la găscă; iar un băfotiu care sta lângă mine zise:

— Uite, ai omorât-o! Pot să spun că mă aprinsesem de neceaz.

Aveam de gând să 'ncerc și aici s'o vând, dar mușterii nu erau de soiu. Am luat o halbă de bere — căci mă simțeam cam obosit și infierbântat — am răzăluit cât am putut mai mult din noroiul de pe pasăre, am făcut un pachet nou din ea, și am ieșit.

Trecând strada mi-a venit o idee fericită. M'am gândit s'o pun la loterie. Imediat am pornit în căutarea unui local unde ar fi putut să se ție o loterie. M'a costat trei sau patru pahare de whisky — pentru că simțeam că nu mai puteam lua bere, care mă turtește repede — dar în cele din urmă am găsit tocmai crășma care-mi trebuia: una cu înfățișare gosdărească, așezată într-un loc modest pe calea Goswell.

Am arătat stăpânului intențiile mele. A răspuns că nu se opune; că-și închiuie că voi da de băut după aceea. I-am spus că o voi face-o cu plăcere, și i-am arătat pasărea.

— Pare cam urâtă, zise.

— O, nu-i nimic, îl deslușii. Am scăpat-o jos. Se poate spăla.

— Și miroase cam ciudat — urmă el.

— E noroiu, — am răspuns — știți ce-i noroiul din Londra.

Și un domn a turnat niște rachiu peste ea. Dar nu se observă nimic când e bine friptă.

— Bine, replică el — eu n'am să iau parte, dar dacă alții vor, e treaba lor.

Nimeni nu și-a manifestat entuziasmul. Am pus-o la șapte pence⁴⁾ numărul, și am luat și eu un билет. Băiatul din prăvălie i-am dat un număr gratis, ca să supravegheze tragerea, și el izbuti să înduplece pe alți cinci oameni, mai mult fără voia lor, să joace și ei.

Am câștigat eu, și am plătit o cinste de trei șilingi și două pence. Un individ cu înfățișare solemnă care sfora într-un colț, se trezi deodată pe când vream să plec, și-mi oferî pe ea șapte pence și jumătate — dece șapte pence și jumătate, n'am fost în stare să înțeleg niciodată. Dacă ar fi luat-o, n'aș mai fi văzut-o în vecl, și întreaga mea viață ar fi fost altfel. Dar Destinul a fost întotdeauna contra mea. Am răspuns, cu *une hauteurs*, care nu era poate necesară, că nu făceam pomană de Crăciun, și am ieșit.

Se făcuse târziu și mai aveam drum lung până la o-dăita mea. Începusem să socot că ar fi fost mai bine să nu-mi fi văzut ochii niciodată găscă. Mi se părea acum că-i grea de treizeci și șase de punzi.

Mi-a venit ideea s'o vând la un găinar. Căutam o du-

gheană; găsi una în strada Myddleton. Nu era în preajma ei nici un mușteriu, dar după cum striga negustorul, ai fi crezut că face vânzare pentru toată Londra. Am scos găscă din pachet și am pus-o în fața lui pe scândură.

— Ce-i asta? întrebă el.

— O găscă — zic eu — poți s'o iei ieftin.

El luă găscă drept de gât și o azvârli în mine. Mă ferii, și mă ajunse la cap. Nu poți să-ți închipui cum doare, dacă n'ai fost lovit cu o găscă în cap. Am luat-o și i-am tras înapoi; atunci se arătă un gardist cu obicinuitul: „Ei, ce-i acolo?”

I-am expus faptele. Găinarul își ieși din fire și apostrofă întregul univers.

— Privește la dugheana asta, zise el; este douăzeci și șapte pence și jumătate de găscă pe care trebuie să le vând, și zevzecul asta mă întrebă dacă nu vreau să mă cumpăr una.

Am înțeles atunci că ideea mea fusese o prostie, am urmat sfatul gardistului și am plecat liniștit, luând pasărea cu mine.

Atunci, mi-am zis eu, am s'o dăruiesc. Voi căuta o persoană săracă și meritoasă, și-i voi dăruia blestemată de găscă. Am trecut pe lângă multă lume, dar nimeni nu părea destul de meritor. Poate din cauza timpului ori poate era de vină locul, însă cei pe care-i întâlneam nu-mi păreau că merită să ia pasărea. Am oferit-o în strada Judd unui om pe care îl credeam flămând. S'a întâmplat să fie un bețiv moțic. N'am putut să-l fac să înțeleagă ce voiam, și s'a luat după mine injurându-mă în gura mare până când, întorcându-l la un colț de stradă fără să știe, l-am lăsat să se infunde urlând în Piața Tavistock. Pe calea Euston am oprit o copilă aproape moartă de foame și i-am îndesat găscă în față. Ea răspunde: „Nu vreau! și fugi. O auzii tipând ascuțit după mine: „Cine-a furat găscă?”

I-am dat drumul jos într-un loc întunecat din strada Seymour. Un om o ridică și mi-o aduse. Nu eram în stare să mai dau deslușiri ori să argumentez. I-am dat două pence băcșii și m'am încărcat cu ea încă odată. Crășmele tocmai se închideau și am intrat într-una să iau un ultim pahar. De fapt, băusem deja deajuns fiind — ca și acum — neobișnuit cu ceva mai mult decât un pahar de bere ocazional. Dar mă simțeam deprimat și voiam să mă capăt curaj. Am băut rachiu, băutura pe care o detest.

Am vrut să arunc găscă în Squalor Oakley, dar un gardist avea ochii pe mine și m'a urmărit de două ori în jurul îngrădirii. În calea Golding am căutat s'o arunc într-un loc viran, dar am fost împiedicat în același chip. Toată noaptea poliția din Londra parcă n'a avut altceva de făcut decât să nu mă lase să scap de găscă aceea.

Păreau așa de neliniștii în privința ei, încât mi-am închipuit că poate ar vrea să le-o dau. M-am dus la unul în strada Camden. I-am zis dulce „Bobby” și l-am întrebat dacă nu dorea o găscă.

— Am să-ți spun eu aceluși ce nu doresc răspuse el sever, — asta nu-i din cârdui dumitale.

Era prea insultător și firește i-am întors vorbele la fel. Ce s'a petrecut atunci, am uitat, dar la sfârșit sergentul și-a anunțat intenția de a mă duce la post.

Am scăpat din mână lui și m'am dus ca o săgeată pe strada King. El suflă în țigăni și se repezi după mine. Un om sări dintr-un gang în College Street și încercă să mă oprisească. L-am liniștit cu o lovitură în stomac și-am tăiat-o prin Crescent, întorcându-mă în calea Camden prin strada Bat.

La podul peste Canal m'am uitat îndărăt și n'am văzut pe nimeni. Am aruncat găscă peste balustradă și pasărea căzu în apă cu un plescăit.

Scotând un suspin de ușurare, m'am întors, am intrat în strada Randolph, iar acolo un comisar m'a luat de guler. Discutam cu el când ajunse din urmă, găfînd, priul zăpăcit. Mi-au spus că trebuie să explic mai bine chestia Inspectorului, și m'am supus.

Inspectorul m'a întrebat de ce-am fugit când celalt polițist voia să mă aducă la post. Am răspuns că nu doaream să-mi petrec sărbătorile Crăciunului la gros, ceia care firește i s'a părut un argument prea slab. M'a întrebat ce-am aruncat în canal. I-am spus o găscă. M'a întrebat de ce-am aruncat o găscă în canal. I-am spus: fiindcă animalul mă desgurase și mă obosise.

În acest timp intră un sergent să spună că au izbutit să găsească pachetul. L-au deschis pe masa Inspectorului. Conținea un copil mort.

Le-am atras atenția că nu era pachetul meu și că eu nu eram copilul meu; dar ei nici nu s'a ostenit să-mi ascundă neîncrederea.

Inspectorul spuse că era un caz prea grav pentru a mă pune în libertate pe cauză, care, având în vedere că nu cunoșteam un singur om în Londra, era ceva imaterial. Am obținut permisia să trimet o telegramă tinerei mele prietene și să-i spun că eram reținut inevitabil în oraș; și am petrecut niște zile de Crăciun atât de liniștite cât aș fi putut dori vreodată să petrec.

În cele din urmă, probele împotriva mea au fost găsite neîndeplătoare pentru a motiva o hotărîre, și am ieșit din încurcătură cu acuzația mai ușoară de beție și scandal. Dar mi-am pierdut situația, și-am pierdut prietena, și n'ași mai vrea să văd niciodată în ochii o găscă.”

Ne apropiam de strada Liverpool. El își adună bagajul și ridicând pălăria, încercă s'o pună pe cap. Dar din cauza cucuiului pricinuit de potcoavă, nu intra prin nici o parte; și o puse trist înapoi pe bancă.

— Nu, zise el liniștit — nu pot să spun că cred prea mult în noroc.

(Din englezește de S. I.)

Maxime asupra vieții

Gelozia este germeul urlii în dragoste; o ucide câteodată, o rănește totdeauna.

Galanteria, este dragoste fără dragoste.

Absența nu omorâă dragostea decât dacă era bolnavă de-înainte.

Mulți oameni se mângăie de nenorocirile altora numai prin bucuria de-a le fi prezis.

Adevărat prieten îți este acel care nu-ți trece nimic cu vederea, dar care-ți iartă toate.

Amorul platonice se silește a disprețui celace și interzice a dori.

Cel mai distractiv lucru din lume este cucieria; deacea este foarte greu să renunți la o cucieră făcută în vederea altei cucierii.

O răpire face, deobiceiu, după câteva săptămâni, un hoț și doi păgubași.

Când o femeie dă atenție unui bărbat, acesta imediat începe a gândi bine despre el și rău despre dânsa.

E de mirare cum contingentul soților se recrutează dintre tineri, care știu prea bine la ce sunt expuși bărbaii.

Pentru ca doi să-și placă, trebuie să-și semene mult unul altuia, pentru a se putea înțelege dar și să se deosebească puțin pentru ca să se priceapă unul pe altul.

(Comtesse Diane)

Despre femei

Tot inima este stofta care se sfășie mai ușor și se repară mai repede.

De lăsați trei bărbaiți singuri, după masă, puteți fi siguri că vor lua vorba despre femei și că cel mai bătrân va începe.

Mă plictisesc, — așa s'a început; m'a plictisit — așa isprăvit. Astfel se rezumă în câteva cuvinte prima greșală a femeii.

Oricare ar fi moravurile, mediul, aparențele, formele exterioare ale societăților, femeia rămâne tot femeie, ajunge la căsătorie și chiar la greșală cu același ideal: să fie iubită.

Sunt femei cari-și petrec viața gândind și împodobind groapa în care-ar dori să-și înmormânteze virtutea și, care, infuriate că stau pe margine, n'asteptând decât să fie împinse înapoi, aruncă cu pietre în femeile cari trec.

(Alexandre Dumas-fils).

Despre dragoste

Unul dintre semnele care-ți probează începutul dragostei este încetarea momentană a tuturor plăcerilor și supărilor pe care ți le aduc toate celele pasiuni și nevoi o-menești.

Cu cât un bărbat este mai profund îndrăgostit cu-atât mai mare este lupta sufletească a lui pentru a-și lua îndrăgnea să riște a-și supăra iubita, apucându-i mâna.

Dragostea este singura dintre pasiuni care se plătește cu monedă fabricată de dânsa.

Opinia publică: un bărbat de treizeci de ani, seduce o ființă crudă de cincisprezece: aceea care rămâne dezono-rată e fata.

Cei mai mulți dintre bărbaiți din lumea bună, din vanitate, din neîncredere sau de frica unei nenorociri nu-și permit a iubi o femeie decât după intimitate.

În dragoste, adesea te îndoiești de celace crezi mai mult. Pe când în orice altă pasiune nu te mai îndoiești de nimic din celace ai avut odată proba.

Ai nevoie de singurătate ca să-ți poți deschide porțile inimii și să iubești, dar ai nevoie de relații cu lumea pentru ca să poți reuși.

(Sikhendhal)

Ideli și senzații

Dela bărbat la femeie, cele mai adevărate și mai sincere, sunt poate, sentimentele pe care nu le exprimă vorba.

Antipatia este o primă pornire și o a doua vedere.

Femeile n'au căsuți de puțin morală bărbaiților; pasiunea le este conștiința.

Unui cărți bărbatul îi cere aproape totdeauna adevăr, iar femeia, iluzie.

Adeseori, femeile cinstite vorbesc despre greșelile altor femei, ca de niște greșeli ce le-au fost furate.

Poate că ar trebui să spun numai minciuni femeilor pentruca să te creadă.

Muzica ridică pe femeie mai mult, ca orice deasupra vieții, ea o degustă de tot ce-i rațional și de tot ce ține de lumea aceasta; poate tocmai în asta ar trebui educată mai puțin, căci risți să-i faurești o tendință spre ceia nu este.

Sunt priviri de femeie, nu-i așa?... pe care nu le-ai da pe femeie însăși.

Imi spunea o fată că începuse a-și scrie un jurnal și că se intrerupsese pentrucă se temea să nu ajungă prea departe în conștientizarea aceastei intimă cu ea însăși. Femeia are un fel de rușine de-a se vedea întreagă și de-a privi până în adâncul ființei sale.

(Edmond et Jules de Goncourt)

Adeverul Literar și Artistic

Prețul abonamentelor:

În țară:

Lei 250— pe timp de un an

„ 125— „ „ „ 6 luni

„ 65— „ „ „ 3 „

În străinătate:

Lei 500— pe timp de un an

„ 250— „ „ „ 6 luni

„ 130— „ „ „ 3 „

1) Revista umoristică engleză foarte veche.

2) Pound = livră, unitate de măsură, mai mică de jumătate kgr.

3) Un șiling = un leu și cinci centime aur. Întâmplarea s'a petrecut în vremuri normale.